

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemana velja:

Za celo leto predplačan 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za jeden mesec 1 gl. 40 kr.

V administraciji prejemana velja:

Za celo leto 12 gl., za pol leta 6 gl., za četrt leta 3 gl., za jeden mesec 1 gl.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vprejema upravnštvo in ekspedijerja v „Katol. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vprejemajo.

Vredništvo je v Semenških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izven nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-štev. 74.

Štev. 184.

V Ljubljani, v soboto 12. avgusta 1899.

Letnik XXVII.

Dr. Tavčar v Starem trgu, ali uničena gospodarska organizacija.

1. Na poti.

Soparno je bilo, ko je položil dr. Ivan Tavčar kosti svojega življenja v mehke blazine železniškega kupeja, da se popelje proti Rakeku in od tod z vozom dalje skozi njemu vsikdar zvesti Lož v Stari trg. Zapiskala je piščalka železniškega uradnika, sprevodniki zaklicali so svoj »Fertig!«, iz parne piščali začul se je rezek pisk, in vlak začel se je pomikati. Ako se v tem zgodovinsko važnem trenutku niso zgrozili vsi kranjski in izvenkranjski slovenski »klerikalci«, potem ne more nič za to dr. Ivan Tavčar, kajti on se je takrat popolnoma resno podal na pot, da jih dne 6. t. m. v Starem trgu uniči in v prah pogazi. Vse, prav vse, brez izjeme . . . Bil je popolnoma miren, kakor vojskovodja pred zmagonosno bitko, saj je imel v žepu na potrpežljivi papir zapisan govor, govor tako oster, tako pereč, da je pravo čudo, če ni razdejal papirja, na kojega je bil zapisan. Dr. Tavčar pa se je zavedal, da bo s tem govorom ob glavo dejal »klerikalizem«. Ko ga je govoril gromkim glasom, oj, kako so odmevali zidovi Petsche-tovega dvorišča, na katerem so liberalci cele Notranjske, podkrepiljeni z izdatnim številom somišljenikov iz Ljubljane, zborovali in zabavljali »klerikalcem« y varnem okrilju §. 2. zborovalnega zakona.

2. Stars sir.

Ker se torej na ta način ta govor ni mogel prav razširiti, dal ga je dr. Tavčar prijatelju Malovrhu, da ga natisne v »Slov. Narodu«. Tako smo dobili vsi v roke ta »govor« in brali smo

ga z velikansko veselostjo. Videli smo namreč, da je dr. Tavčar podoben onemu ameriškemu admiralu, o kojem pripovedujejo, da je na sovražnika streljal s krogliami holandskega sira, ko mu je pošla municija; samo, da nismo mi podobni tega admiralu nasprotniku, ki se je starega sira vstrašil, ker je mislil, da leti nanj iz sovražnih topov šrapneli. Mi prav dobro vemo, da je to, kar je letelo v Starem trgu na nas, star sir, ali kakor bi Nемеc rekel »alter Quark«, nikakor pa ne kroglice. Slišali smo iz liberalnih ust vse to že tisočkrat, vedno pa vsaj mnogo boljše povedano.

3. Zvest podložnik.

Predno je začel dr. Tavčar govoriti uničujoči svoj govor, rekel je: »Prej kot se podam v stvar samo, opazim pa, da sem sam zvest podložnik katoliške cerkve«. Ta uvod je bil vsekako potreben, kajti pozneje je spustil dr. Tavčar čez ograjo svojih zób stvari, ki so v stanu vzbujati razne misli in katere devljeje na teška poskušnjo vsacega poslušalca vero v ravnokar navedeno trditev govornika. Denimo sem le nekaj: Duhovnik je, pravi dr. Tavčar, »prikovan na konfesijo«, ki v svoji organizaciji ne pozna jednakopravnosti, privezan je na hirarhijo, ki brez absolutizma obstajati ne more, in katera starodavnega svojega bleska drugače vzdržati ni v stanu, nego da zvabi posvetna imetja v svoj naročaj. Brez »konfesije« torej bodi duhoven, če ni prav, da je »prikovan na konfesijo«?! In pa »prikovan« je duhoven na konfesijo! Ali misli dr. Tavčar, da je katoliška cerkev galeja, na katero prikovani stočejo sužnji? Ali se dr. Tavčar, ta »zvesti podložnik« katoliške

cerkve sam čuti prostega »konfesije«, ker očita duhovnom, da so nanjo »prikovani«? Potem naj bo možki in naj vse to jasno pove, ne preje z roko ob prsi biti in kričati, da je »zvest podložnik« katoliške cerkve. Sicer pa katoliška cerkev ne potrebuje, kakor kak despot »podložnih«, ki so »prikovani« in se ji približajo k večemu v zadnji uri, če imajo čas, marveč svojo mater, cerkev izkreno ljubečih otrok. Vprašamo dalje, ali ta, nekaterim toli zoprna katoliška »konfesija« res ne pozna enakopravnosti? Ali je res katoliška hirarhija absolutistična? Toda, kaj bi se o teh stvareh prerekali z ljudmi, katerim, ako sklepamo iz njihovega glasila, ni bil niti Hus zadosti heretičen!

Mi smo vse to zabeležili, da se vidi, kako sodijo o cerkvi liberalci.

4. Slančev edini učenec.

Poglejmo nekoliko meritorni del Tavčarjevega govora. Takoj nam stopi pred dušo ena velika resnica: Dr. Karolu Slancu, čegar izvorni nazori o zgodovini in socijologiji so našim bralcem itak zadostno znani, posrečilo se je navzlic vsemu napornemu pisarenju po »Rodoljubu« in »Nar.«, pridobiti si samo enega učenca, in ta je — dr. Ivan Tavčar. Že nad 40 let star podal se je učenec dr. Tavčar v Slančevo šolo. — V zadnjem desetletji preteklega stoletja učil se je v Jeni modroslovje znani framason Reinhold, kateri je učil nekako po svoje prikrojeno Kantovo filozofijo. Pesnik Schiller pripoveduje v pismu prijatelju Körnerju, da se je baron Herbert iz Celovca, že 40leten rodbinski oče, mudil navlaš v Jeni, da bi se naučil Reinholdovih nauk. Hudo-

LISTEK.

Optimisti.

Gospod Ivan Božič iz Podrage je optimist. To je že samo ob sebi velika zasluga v našem s pesimizmom napolnjenem času. Gospod Ivan Božič pa tudi ni blaziran, kar dandanes zopet ni kar si bodi, dandanes, ko že mladičem, ki so še mokri za ušesi, nobena stvar več ne imponuje. Nil admirari, to je nekako geslo naše dobe. Gospod Božič pa vsejedno občuduje. Nič ne dé, da je gospod Božič optimist samo glede slovenske liberalne stranke, da občuduje samo njo. Svet je koncem našega veka že tako izprijen, da moramo biti zadovoljni, ako najdemo kje še tako majčken optimizem in občudovanje še tako neznatnega predmeta.

Na shodu v Starem Trgu razodel je gospod Božič ta svoj optimizem in to svoje občudovanje. Vse, kar se je zgodilo na Kranjskem, da, v celej Avstriji je, ako mu smemo verovati, edino le zasluga slovenskih liberalcev.

Našejmo zasluge slovenskih liberalcev, in sledimo pri tem gospodu Božiču.

Liberalna stranka je:

1. Vprašanju deželne zavarovalnice »posvetila veliko pozornost.« To pa, to!

2. »Nasvetovala« je ustanovitev zavarovalnice za živino.

3. »Pred očmi je imela« potrebe vseh slojev, kmeta, obrtnika in trgovca.

4. »Predlagala« je, da se razvije industrija. Predlog, da mu ga ni para!

5. »Zavzela« se je za mirovna sodišča, katero vprašanje pa še ni »popolnoma zrelo«.

6. »Sprožila« je predlog o razdelitvi gozdov.

7. Tudi tukaj moramo prositi bralce, da se trdno drže stolov, sicer bodejo vznak padli, kajti, no, kaj bi še dalje skrivali: Na slovenske liberalce oprta, na to močno oporo naslonjena še le se upa avstrijska vlada upirati se Ogrom v nagodbenem vprašanju.

Kedo se smeje? Ali ni to ganljivo zaupanje do svoje stranke? Ali ni to plodonosno delovanje in pa naporno, tako naporno! »Posvetila je pozornost«, »nasvetovala je«, »pred očmi je imela«, »predlagala je«, »zavzela se je« in naposled je celo »sprožila« ta delavna in zaslužna naša liberalna stranka. Kako utrujeni morajo biti liberalni gospodje, ker so celo leto »posvečevali svojo pozornost«, »predlagali«, »zavzemali se«, celo »pred očmi imeli« in naposled kar »sprožili«. To je bil pok!

Kaj so pa liberalci za narod tudi res dosegli, to je drugo vprašanje, ki ga pa na shodih ne razmotrivajo.

Tudi nas je prevzel optimizem gospoda Božiča in takoj smo videli vse sijajne pridobitve liberalne stranke za naš narod. Da smo mi bili na shodu v Starem Trgu, nasvetovali bi g. Božiču, da naj liberalnim poslušalcem navede sledeče velike zasluge liberalne stranke.

Rekel naj bi: »Da sveti svitlo solnce tukaj na nas, to je nevenljiva in neprecenljiva zasluga liberalne stranke, kajti ko bi nas ona za danes ne bila sklicala sem, bi solnce tukaj na nas svetiti ne moglo.

Naša stranka edina skrbi res za časopisje, ker je sklicala baš v času kislih kumar ta-le shod, o katerem se da dosti pisati.

Naša stranka je edina, ki budi narodni čut med Slovenci, ker se zvezuje z Nemci in ogorčenje radi te zveze budi ravno narodni čut.

Liberalnej stranki ni nič previsoko in nič pregloboko, vse doseže. Govori o nebesih in precej Vam bo naš voditelj razodel, da bo tam vladal Merkurij, s peklom ima tako natančno znanje, da Vam bo naš voditelj precej sedaj zagotovil, da pekel ni strašen in da se ga ni treba bati.

Vse te tolažbe Vam zamore dati le naša stranka, za vse te uspehe se morate zahvaliti edino le naši, za blagor naroda toli uneti liberalni stranki.

In poslušalci bi bili tudi to verjeli.

518 211

mušno pristavlja Schiller: »Er soll einen sehr gereinigten Kopf mit nach Hause zurückbringen.« Tako je tudi dr. Tavčar zadobil s študijami dr. Slančevih »del« »einen sehr gereinigten Kopf«. In prav, kakor mojster sam, čuti tudi njegov edini učenec perečo potrebo, razodevati strmečemu svetu svoje zgodovinske in socijologične nazore. Tako je razkladal notranjskim in drugim liberalčkom, da on, dr. Ivan Tavčar iz Ljubljane, odreka duhovščini poklic, govoriti o socijalnem vprašanji, »ne ravno z ozirom na preteklost naše dežele, dasi bi tukaj opravičeno (!) lahko opozarjal na nebroj tistih nepotrebnih (seveda za »zvestega podložnika« katoliške cerkve dr. Tavčarja), visoko na gričih stojećih cerkvic, koje so naši predniki zgradili v potu svojega obraza, kakor babilonski sužnji (dokazi, dr. Tavčar, dokazi!), in katere dandanes na glas označujejo, kako je že od nekdanj duhovščina na trinoški način zapravljala ljudsko premoženje. (Kje so dokazi? »Trinoški zapravljati« je zelo lepo rečeno!) Dalje bi smel opozarjati na visoke cerkvene glavnice, duhovniške ustanove . . . v živ dokaz, da je duhovščina od nekdanj narodu le jemala, to se pravi, da si je vedela vsikdar pripraviti bogato žetev, dasi ni nikdar orala, ni sejala.« Dvomimo, da bi se o kakem drugem stanu smelo tako govoriti ali pisati. Vse to brez sence dokaza! Toda dosti o tem. Saj se še celo socijalni demokratje dandanes že sramujejo, v svojih večjih listih pokladati bralcem tako dušno hrano, le kak obstrukcijski listič ali kak obstrukcijski socijalističen listič ali kak obstrukcijski socijalističen govornik na kakem predmetnem shodu skuša dobiti s takimi trditvami lavorik, toda v plačilo mu ostane obstrukcijskost, kajti to že danes več »ne vleče«. Le kak prav pohleven sivček še povoha jasli, v katerih leži taka preperela krma, nikari, da bi celo z veseljem jedel.

Duhoven, da ne bi imel pravice sodelovati pri zgradbi gospodarske organizacije? On, ki je izrastel iz naroda, ki živi med narodom, ki pozna narodu dušo?

5. Dr. Tavčar in stara češka narodna pesem.

Kako pa si zamoremo psihološki razlagati ta srd, ki ga kaže govornik nasproti duhovnom? Ali so mu kaj žalega storili? Nikakor ne, saj je sam večkrat priznal, da se je šolal s pomočjo duhovnov. Res je sicer, da poje stara, vesela češka narodna:

Student, ten se dobře má,
když mu tatík peněz dá,
a když se mu zle dáti,
pomohou mu farafi.

Toda ta pesem ni postava, duhovni niso primorani podpirati študenta, če so ga pa, vleva mu že hvaležnost, da ne meče pozneje kamenja vanje.

Ne iščimo torej vzrokov za to sovraštvo. Bodi dovolj, ako konstatujemo, da tudi v tem govoru napada govornik duhovne od škofa pa do kaplana.

Učena basen.

(Angleški spisal Mark Twain.)
(Dalje.)

Padel je zopet na tla. Vendar se je skobacal, še vedno smehljaje, zopet kvišku, poskusil je mimogrede izprašati frak, ali zamahnil je preveč z roko in moč silnega udarca ga je vrgla iz ravnotežja, noge so se mu zapletle in padel je maha-joč z nogami in rokami v naročje ekselencija Pajka. Dva ali trije učenjaki so skočili tja, vrgli to surovo stvar v kot in postavili častitljivega patriarha na njegovo prejšnje mesto ter gladili njegovo razžaljeno dostojanstvo z mnogimi pomirjevalnimi in obžalujočimi govori. Profesor Žabji Mukavec je pa tulil: »Dovolj imamo Vaših neumnostij, monsieur Govnoobrbec! Povejte, kar imate povedati, in poberite se takoj na delo! — Hitro — kaj hočete? Prosim — umaknite se nekoliko nazaj; — Vi smrdite po gnoju, kje ste bili?«

»Odpustite (ihtenje), odpustite, Vaša milost, ali jaz sem slučajno nekaj našel. Toda to n— (ihtenje) nima nič pri stvari. Mislím drugo n— (ihtenje) najdbo; odpustite, prečastiti, kaj je bila prva s— (ihtenje) stvar, ki je tod mimo švignila?«

»To je bila pomladanska jednaka dolgost dneva in noči.«

6. Zadolženje brez dolga.

V svoji gostobesednosti pozabil je govornik na vsa pravila logike. O posojilnicah trdi, da so »navadno le sredstvo, s kojim se kmetu prilika nudi, da se zadolži, ko bi se drugače ne zadolžil«, in napada »klerikalce«, ker jih ustanavljajo. Nekaj stavkov kasneje pa se hvali s posojilnicami, ki so baje v rokah njegove stranke! Ali so morda liberalci tako premeteni, da kmetu posojajo, ne da bi se kmet zadolžil? Samim samosrajčnikom menda vendar ni govoril dr. Tavčar, vsakemu drugemu pa mora taka logika presedati.

7. Zemlja, les, opeka, železo in — škornji.

Najlepša točka vsega govora pa je brez dvoma agrarni program dr. Tavčarja, ki ga je proglasil kot program svoje stranke. Proč z vso dosedanjo organizacijo, proč s posojilnicami in zadrugami! »Zemlja je edino prava podlaga organizaciji«, kliče ta novi prorok, »nje produktivne moči treba pomnožiti«. Tacega agrarnega programa nam dr. Slanc, to moramo resnici na ljubo priznati, ni nikoli ponujal, učenec ga je tu prekosal. Ko bi se le produktivne moči zemlje lahko poljubno potencirale, in ko bi to pomnoževanje le nič ne stalo; tako pa ni nič s tem osrečevalnim programom. Res izvrstno! Zemlja podlaga organizaciji kmetov, les podlaga organizaciji mizarjev in tesarjev, opeka in apno onej zidarjev, železo onej ključarjev, samo usnje, bojimo se, ne bo moglo biti podlaga izključno organizaciji črevljarjev, ker tudi nekateri govorniki delajo velikanske — škornje.

8. Učni načrt.

Prav prijateljski bi svetovali dr. Tavčarju, da si ogleda knjigo od njega toli črtenega krščanskega socijalca dr. Janeza Ev. Kreka, kateri je naslov »črne bukve kmečkega stanu«. Morda jo ima še njegov tovariš v liberalizmu g. Lenarčič, poleg glasovitega čevlja, o katerem je pisal »Narod«, da ga ima, saj je svoje dni govoril o njej in liberalci, kakor je obče znano, govore samo o rečeh, ki jih poznajo. Morda mu jo posodi. Bere naj jo, tam notri bo dobil agrarni program, o katerem se mu sedaj še sanja ne. Učiti pa se ni nikdar prepozno.

9. Merkurij.

Tako je vse duhovne in vse klerikalce uničil dné 6. t. m. na gostilniškem dvorišču v Starem trgu dr. Ivan Tavčar. S sulico dr. Slančeve vede in znanosti jih je presunil, brzo pa je držal pred trebuh kot ščit § 2. zborovalnega zakona, da mu ni mogel noben klerikalec blizo. Potem pa je sè zasmehom dejal, da se on in njegovi somišljeniki tresejo »za nebeško kraljestvo, in bojim se prav zelo, da se ga z nova ne polasti stari Merkur, ki je bil, kakor znano, ob enem tudi bog vseh tatov in uzmovičev«. Ta dovtip vzbudil je pri zborovalcih, kakor poroča »Narod«, živahno pritrevanje, in ko je Tavčarjev intimus, Malovrh, bral korekturo, mu je tudi pritrevjal.

»Pre— (ihtenje) preklicana jednaka dolgost dneva in noči? To je prav lepo. Je ne po— (ihtenje) poznam. Kaj je bilo drugo?«

»Prehod Venerin.«

»Tu— (ihtenje) Tudi ne poznam. Nič ne dé. Od poslednjega je nekaj padlo.«

»Ah—oh— res? Kolika sreča! Kako dobro poročilo! Naglo — kaj je?«

»M— (ihtenje) morate sami tja iti in pogledati. Se bode izplačalo.«

Štiriindvajset ur niso več izražali svojih mislij. Potem se je sestavilo to-le poročilo: »Komisija je šla in corpore, da si ogleda najdeno stvar. Naslo se je, da je trda, gladka, velikanska reč zgoraj zaokrožena, sredi se pa nekako sveči podobno zvišuje. Ta zvišeni podaljšek ni bil masiven, temveč votel cilindar, ki je bil zamašen z mehko lesnato tvarino, katere v naši deželi nismo poznali — to se pravi, bil je zamašen, toda predno smo tja prišli, je lahkomišelnost odstranil zamašek gospod Podgana z Norveškega, načelnik sapperjev in mineurjev. Velikanska stvar pred nami, ki je prišla tako skrivnostno iz bliščečih nebesnih prostorov k nam, je bila, kakor smo se prepričali, votla in skoro do vrha napolnjena z neko ostro tekočino rujavkaste barve, — kakor dolgo stoječa deževnica.

»In kakšen prizor se je pokazal našim očem!

10. Liberalen dovtip.

Toda se drug dovtip napravljal je dr. Tavčar na liberalnem shodu v Starem trgu. Dejal je, da imajo odvetniki otroke, duhovnik pa »navadno nima otrok«. Ta kosmati dovtip je značilen za »fini ton«, ki je moral vladati v tistoj družbi, ki je zborovala v Starem trgu.

Sicer se pa svet zaradi Tavčarjevega govora še ni podrl.

Resni opomini.

III.

Država, ki si je zapisala v svojo ustavo varstvo pravic in solidarnosti vseh narodov, mora pri vsaki priliki po svojih organih to državno misel tudi v istini izvrševati, sicer zgublja pravico do obstanka. In spoštovanje druge narodnosti je častna stvar za navadnega človeka, a v višji meri še za državnike, katerim je izročeno vladanje. Zato je boj za enakopravnost in za ljudske pravice proti samogoltnim izkoriščevalcem boj za državo, za mir in spravo mej narodov. Vsi to vedo, mnogi to priznavajo, toda malo jih je, ki bi delovali v tem smislu. Nihilisti, ki tekmujejo za prvenstvo brezverskih intrigantov in ljudskih pijavk, so danes na površju. Wolfi in Schönererji so ljubljenci zaslepljenih pouličnjakov. Zato plovemo v naročje absolutizma, zato ječimo v onemoglosti pred mažarskimi sosedi, zato lezemo v gospodarski propad ter ginemo v objemu mejnarodnega kapitalizma. Pred nami zijá socijalno brezno, v katero se valimo v mejsebojnem pretepu in klanju. Po ulicah se vlačijo sestradane množice, kmet omaguje v bedi in stiski, obrtnik medli v temni delavnici, lakota, bolezen revščina, obup imajo bogat plen, strženi narodnega debla se suše in trohne. Delo in beda sta si danes brat in sestra. Quo usque tandem?

Konec mora biti socijalni in narodni revoluciji in zdrave reforme morejo vplivati na vse slojeve, kakor pohleven dež ob poletni soparici na izsušeno zemljo. Da pa pride ura rešitve, čas prerojenja in mirnega dela, treba je dati avstrijski misli potrebno prostost. Justitia fundamentum regnorum! Avstrija se preraja v velikih bolečinah, z velikim ropotom prestopajo državnega stroja kolesa v pravi tir. Mnogo jih obleži pod to pezo, mnogo odleti z voza, toda ta zgodovinski razvoj je moral priti. In le državi in narodom v korist deluje vsakdo, kdor pospešuje to naravno preosnovo, in slep je ali sovražen, kdor zadržuje rešitev avstrijskega vprašanja. Srečna rešitev pa je mogoča edino v narodni in socijalni pravičnosti.

V narodnem oziru je danes najbolj pereče vprašanje: varstvo narodnih manjšin v posameznih kronovinah. Država jamči posameznim narodom varstvo pravic, toda še danes niso določene narodom njihove naravne meje in vsled tega tudi ne pravice narodnim manjšinam. Vse naše državne naprave so osnovane na

Norvežan, gospod Podgana, je stoloval na onem predmetu in vtikal svoje tace v cilindrični podaljšek, jih namočene zopet iz njega vlačil in dovoljeval potem drenjajočemu se delavskemu ljudstvu, da so jih sesali; potem jih je naglo zopet pomočil in osrečeval narod s sokom kakor poprej. Očividno je imela ta pijača močne lastnosti; kajti vsi, ki so jo pili, so se jeli nenadoma veselo gibati; trkljali in prevračali so se sem ter tja, peli poulične popevke, objemali se, rovali, plesali, grdo govorili in zasmehovali vsako avtoriteto. Krog nas se je gnjetel kup neukročenega neolikanega ljudstva, neukročenega in objednem tudi neukrotljivega, kajti cela vojska prav do predstraže je bila neumna kakor drugi, ker se je tudi ona napila. Ti stvoril, ki so bili čisto iz sebe, so obvladali tudi nas, in v jedni uri se tudi mi, dá mi, nismo več razločevali od družih — npravni propad je bil popoln in splošen. Sčasoma je postal tabor truden vsled nezmerne in nesramnega početja in udal se je zamolklemu, obžalovanja vrednemu spanju, v čegar skrivnostnih vezeh so bili pozabljeni vsi činovi in stanovi in spali so čudni pari zajedno; kajti naše oči so bile razžaljene, ko smo se vzbudili, naše duše so otrpnile vzpričo neverjetnega prizora, ko smo namreč videli tega neznosnega, smrdečega pometača, Govnoobrba, trdo spečega poleg prejasnega patricija, ekselence

podlagi deželnih mej. Toda v sedanjih časih zginja staro spoštovanje do zaprašenih dokumentov, potrebe življenja silijo na dan, narodna vzajemnost sega čez deželne meje, narodi se čutijo kot celote in kot take tudi nastopajo. Iz tega pa očitno sledi, da je avstrijska ustava potrebna radikalne premembe, kajti v tej ustavi se morejo gibati le nemški liberalci in centralistje. Ustava je ukrojena po nemškem telesu in zato je postala pretesna za nemške, osobito slovanske narode. — Vsled tega tičimo sedaj v zagati, v splošni zmedi.

V Avstriji je že stara navada, da si vsaka vlada pomaga s transakcijami, po domače bi rekli z mešetarstvom. Ako si vlada pomaga iz začasne zadrege, potem — že Bog dalje pomaga. Tako se je vedno tolažil pokojni grof Taaffe ter mašil z mahom in dračjem zevajoče razpoke. Nočejo in ne morejo uvideti, da so vse naše ustavne naprave enakostranske, kakor so jih ravno za svoje potrebe uredili in prikrojili očetje ustave. Ko pa pride velika akcija, kakor je bila ravno avstro-ogrška nagodba, tedaj gre vse »iz lima« in vlada je brez vsake trdne opore. In sedaj je treba mašiti lačne kljune na levo in desno. A tem kljunom se godi, kakor v ptičjem gnezdu. Kdor bolj kriči in hlástá, ta več dobi; slabotni revež pa pod nogami medlí ali ga celó iz gnezda potisnejo. In to se nam zdí, kakor da bi kdo razpokan kotel, iz katerega na vse strani vrela voda srší, lepil s svilnatim papirjem. Herkula je treba, da zmeče izpred državnega stroja vse ovire, da izklesti pot in premaga vse pomisleke in predsodke o narodih prve in druge vrste. Jasnosti je treba v načelih in pa železne odločnosti. Sicer bodo kričali prusaski agentje, toda načelo pravičnosti mora konečno zmagati, ako le duška dobi. Poskus velja! Najpreje sta potrebna splošna volilna pravica in narodna avtonomija.

S socijalnega kurza.

XI. Obrtna mizerija.

Velika obrtnija, ki razpolaga z velikim kapitalom, kateri služijo vsa prometna sredstva in vsi tehnični izumi, zatira malo obrt v vseh strokah. Koliko malih obrtnikov je zatri kapitalist s tovarno! Kje so naši mlinci, ki so ob naših rekah in potokih tako veselo ropotali! Komaj da meljejo za domače ljudi, za mesta nimajo več dela. Ob Savi so mlinarji, ki so veliko denarja izvrgli za zboljšanje mlinov, a dasi je vedno več ljudij, ki vedno več moke rabijo, vendar njihovi mlinci stojé. Veliki parni mlinci so jim požrli zaslužek. Ljubljanski krojači mirno in tiho gledajo, kako njihovi bivši naročniki kupujejo v konfekcijah. Ljubljanski čevljarji se v ustnice grizejo, a prepovedati ne morejo nikomur, da ne bi šel v prodajalnico in si kupil novih narejenih čevljev v pro-

pl. Pajka, pri čemer sta se držala drug drugega v ljubeznivem objetu, — kar se ni še nikoli doživelo v vseh stoletjih, ki jih obsega tradicija, in nedvombeno ne bode nihče na tem svetu tako predrzen, da bi to verjel, razven nas, ki smo doživeli ta zavrženi, nesrečni pogled. Bilo je tako usojeno!

»Danes torej je pripravil višji nadzornik Pajkovec na višje povelje potrebno pripravo, da se prevrne cilindri s tekočino, in tako se je ta pogubonosna pijača razlila v celi reki po žejni zemlji, katera jo je vsrkala v sé, in sedaj ni nobene nevarnosti več, ker smo ostavili le malo kapljic, da jih preiščemo in preskusimo ter pokažemo kralju, na kar se imejo utelesiti čudežem v muzeju. Kakšna tekočina da je, se je določilo. Brez dvoma je ono mogočno in izvanredno uničevalno tekoče telo, ki se imenuje blisek. Hrani se v posodah v neki shrambi med oblaki, sedaj se pa ni mogel upirati moči mimo letečega planeta, kateri ga je seboj potegnil in vrgel nam pred noge. Iz tega sledi sledeča zanimiva iznajdba:

»Ako je blisek sam za-se, je miren neškodljiv, šele kadar se grom z vso silo vanj zaleti, ga oslobodi ujetništva, užge njegov strašni ogenj in povzroči hipno unetje in eksplozijo, katera povsod na zemlji napravlja nesrečo in opustošenje.«

(Dalje prih.)

dajalnici mōdlinške judovske tovarne, ki ima blizu 200 prodajalnic v Avstriji. Kje so naši tkalci? Bili so, ni jih več. Tako gre pod liberalnim gospodarstvom mali obrtnik vedno bolj na nič. Stroj, ki naj bi človeštvu olajševal delo, služi sedaj le v to, da ima tisti, ki je bogat, vedno več denarja, revež pa sam za-se ne zna in ne more rabiti strojev, in zato pride ob zaslužek. Naši mali obrtniki bodo šli jeden za drugim med proletarijat, če gre tako dalje.

To napako je prvo izprevidela že konservativna stranka. Njeni državnozbornski poslanci, med njimi v prvi vrsti Liechtenstein, Belcredi, Zallinger, Weisskirchner so se potegovali za zakone, ki bi varovale malega obrtnika. Proti njim so se borili vedno liberalci, zastopniki veletržcev in tovarnarjev. Zakonske predloge konservativcev so liberalci, ker jih niso mogli čisto zavreči, toliko izpremenili in poslabšali, da sedaj sklenjeni zakoni nimajo zaželjenega vspeha. In judovska časnikarska druhal se sedaj roga: Vse je bilo zastoj! Mala obrt je izgubljena in nihče je več ne reši! Pustite popolno svobodo kapitalu in odpravite te nepotrebne zakone.

O teh žalostnih razmerah je poročal veččak dr. Rihard Weisskirchner. Naglašal je zlasti dve strani kot sedaj najbolj nujni, namreč sposobnostno izpričevalo in združno organizacijo obrtnikov.

1. Sposobnostno izpričevalo naj bi varovalo obrtnika konkurence onih, ki se niso izučili obrti, ampak imajo v roki le kapital, ki ima v službi izdelovalce obrtnih izdelkov. Oni brez dela živé od delavskih žuljev. Drugi, ki se niso izučili obrti, naj je ne bi vkljub temu izvrševali in s tem jemali zaslužek in kredit poštenim obrtnikom. Liberalci so ta koristni predlog precej oslabili in skrbeli za to, da se da lažje postavi izogniti. V Galiciji so imeli kar cele pisarne za izdelovanje sposobnostnih izpričeval, dispenze zoper voljo zadrug so se dajale, tako da je postava zgrešila svoj namen.

Za obrtnike so neobhodno potrebne strokovne šole. Učenec se naj uči delati v delavnici, a v strokovni šoli naj uživa teoretični in praktični pouk v vsem, kar zadeva njegovo stroko. V mnogih delavnicah je delo že tako razdeljeno, da se učenec nauči izdelovati samo posamezne kose, ne pa celote. Treba mu je torej poleg delavnice še šole, v kateri dobi širši razgled in celotni pojem o rokodelstvu.

Za rokodelce je pa potrebna sedaj tudi že trgovska izobrazba. Naše razmere so take, da obrtnik, ki ne zna vsaj jednostavnega knjigovodstva in splošnih znanostij, ki jih rabi trgovec, ne more konkurirati. Sedaj obrtnik dela, trgovec pa prevzema njegovo blago in ima dobiček. Naši obrtniki so zato tako nerodni pri združevanju, ker jim manjka vsega trgovskega duha, manjka razuma za širši promet in računjanja. Na Dunaju so organizovani krščansko-socijalni obrtniki ustanovili dobre šole, ki poučujejo teorijo razpečavanja blaga.

Potrebni so kurzi za pomočnike in mojstre. Zadruga lahko dobi nekaj izobraženih in izurjenih mojstrov, ki predavajo svojim tovarišem o novjšem napredku tehnike in o svetovnem trgu. Pri takem kurzu se mojstri domenijo lahko za delitev dela, za posredovanje surovin, za promet izdelkov itd. Če se to vpelje, potem še le bo sposobnostno izpričevalo doseglo svoj namen.

2. Obrtne zadruge so neobhodno potrebne. Mali obrtniki sami za-se morajo propasti, le združeni s skupnim naročevanjem in s skupno prodajalno morejo nastopiti konkurencu s konfekcijami. Naša državna postava o zadrugah, ki je bila od konservativcev dobra predložena, je od liberalcev čisto pokvarjena, tako da ni za rabo. Obrtna novela iz leta 1883 vpeljuje prisilne obrtne zadruge. § 114. zahteva skupnega duha in stanovske časti. Postava hoče imeti pospeševanja skupnih obrtnih koristij in skupno podjetnost. A to so le take fraze, s katerimi liberalci vedno slepé obrtnike. Že poslednji paragraf določuje, da se ne sme prisiliti k pristopu noben član zoper njegovo voljo. Po tej postavi je potrebna za vsak sklep jednoglasnost. To je smešno. Če so v zadrugi razni obrtniki, različni rokodelci itd., katerih koristi so si po svoji naravi čisto na-

sprotne, pa hoče postava imeti za veljavnost sklepa jednoglasnost! Že ta jedina določba kaže, da so ž njo liberalci dosegli svoj namen: postavijo tako zvariti, da bodo zadruge po nji osnovane absurdne in nesposobne, da se bo začeta združna organizacija ob svoji lastni nerodnosti razbila, in da bo zato veliki kapitalist zopet lahko s konkurenco izpodrival malo obrt. In sedaj se pa rogajo liberalni judje v »Neue Freie Pr.«, češ: Glejte, da so nezmožne in nepotrebne!

Vlada je prisilila ustanovitev nekaterih takih zadrug. A manjkalo jim je vsega za obstanek: Obrtniki se niso mogli privaditi teh birokratičnih oblik, in uradniki o obrtništvu niso razumeli nič. Zato pa vlada zopet pušča, da propadajo.

Drugače je pa, kjer se obrtniki brez vladnega povelja združujejo po strokah in lokalnih razmerah svobodno in iz lastne inicijative. Na Dunaju je že več cvetočih obrtnih zadrug, ki izvrstno vspejajo. Take zadruge imajo izdelovalci sodavode, ledu, dunajski mesarji imajo združno tovarno za margarín, mizarji imajo svojo tržnico, slikarji svoje skladišče, kožarji tudi, sedlarji in čevljarji združno delajo za vojaštvo itd.

Če se kar zapove, da naj vsi obrtniki jednega kraja stopijo v jedno zadrugo, se seveda nič ne doseže. Usnarji, čevljarji, slikarji, svečarji in krojači se ne dajo stisniti skupaj v jedno društvo, ker so njih interesi preveč različni. A vsaka stroka posebej z lastno tržnico in lastnim skladiščem bi mogla uspešno delovati v skupno korist.

Minister Dipauli je vpeljal sedaj združne inštruktorje. Ti naj stoje ob strani obrtnim zadrugam, naj bodo njih pravni zastopniki in posredovalci med obrtniki in uradniki. Občujejo naj neposredno in ustmeno z zadrugami, in sicer ne le s splošnimi nasveti, ampak naj tudi praktično sodelujejo. Ti inštruktorji naj poučujejo obrtnike, kako se zadruge snujejo, naj jih uče izdelovati uradne dopise, in skrbe, da se posamezne obrtne zadruge združijo v okrajne in deželne. Njih občevanje z vlado bodi prosto, tako da lahko z višjimi instancami občujejo brez posredovanja nižjih. Ta modra naredba kaže, da je baron Dipauli vpliv nižjega uradništva na združno gibanje spoznal. . . . Ta naredba bo dobra, če bo med inštruktorji mnogo obrtnikov in ne preveč uradnikov. Človek je lahko dober jurist, pa o čevljarstvu in krojaštvu ničesar ne ume.

Da zadruge res dosežejo smoter, ki ga pričakujemo od njih, morajo biti prisilne in obsegati vse obrtnike. Treba je pa, da se obrtniki na to pripravijo in da spoznajo svoje stanje in pot k zbolšanju. Žal, da obrtnikom manjka skupnega, socijalnega duha. Kmetje in delavci veliko hitreje pojmiyo združno idejo, obrtnik se je pa že tako privadil liberalnega načela medsebojne brezobzirne in brezsrčne konkurence, da težko težko izprevidi možnost in korist združništva. Naši obrtniki so vajeni delati drug brez drugega in drug proti drugemu. Proč s tem grdim liberalnim načelom, ki uničuje reveže in masti kapitaliste! Krščansko-socijalno gibanje naj nauči obrtnike, da bodo mislili socijalno: Delati treba skupno, drug z drugim, da se z združeno pomočjo obranimo skupnega propada! Ta socijalna misel je hkrati eminentno krščanska misel.

Obrtne zadruge bodijo torej strokovne in naj posredujejo skupen promet surovin in izdelkov. Združijo se naj v okrajne in te v deželne ali narodne zveze. S tem se dobi temelj za skupni kredit. Te zadruge si lahko osnujejo pomožne blagajne, bolniške, pogrebne blagajne, zavarovanje za starost, za vdove in za nesreče.

Le na ta način si lahko mali obrtnik prisvoji novodobne tehnične pripomočke, ki so sedaj v rokah tovarnarjev in jemljejo kruh rokodelcem. Proč s kapitalističnim liberalizmom!

Naše stališče.

Vse je po koncu. Socijalni demokratje in liberalci mislijo, da je prišel zanje resivni čas. Obnašajo se, kot bi bil ves svet njihov. Zuccanji povod njihovim nastopom je ta, da je vlada naložila sladkorni davek in da gospodari s § 14. Brez

državnega zbora s cesarskimi naredbami določuje najvažnejše državne zadeve; pogodbo z Ogrji, novi davek in še več drugih reči. Ljudstvo je razburjeno; saj je vsaka hiša zadeta z novim davkom in popolnoma umljivo je, da vzlasti delavci najodločnejše prosvedujejo proti novemu bremenu, ki se jim je naložilo. Dolžnost nas veže, da tudi mi izpregovorimo o teh stvareh in pojasnimo svoje stališče.

1. Popolnoma upravičena je nejevolja v ljudstvu, da državni zbor nima nobenega vpliva in da vlada sama gospodari. To je že pravi pričetek absolutizma. Če tako ima v naši državi ljudstvo le malo vpliva pri volitvah. Sedaj pa še tisti zastopniki, ki jih ima, nimajo nobene besede. Svoboda, ljudske pravice, konstitucija — vse je postalo brez pomena. Če preje so se vedno čule pritožbe proti državnemu zboru da nima veljave, da stori le to, kar hoče vlada. Sedaj so razmere take, da slabše ne morejo biti. Državni zbor že tretje leto ne kaže drugega, nego drago komedijo. Motil bi se, kedor bi trdil, da je naš državni zbor še-le zadnja tri leta tako padel. Bil je preje holan in zadnja njegova zgodba je samo nuina posledica njegovih starih bolezni. Naša ustava je tako vstvarjena, da morejo v nji mirno in po svoje uspešno vladati samo nemški liberalci. Ti so pa padli in ne vstanejo več. A vendar nimamo nobene krepke roke, da bi v državno rešitev posegla v ustavo in jo spremenila. Tu je eden glavnih vzrokov naše sedanje zmede. Najpreje bi bilo treba vreči sedanji volivni nered. Splošna volivna pravica mora priti. Ključje jo razmere tako silno, da se jim ne bo mogoče dolgo vstavljati. Sedaj nam gospodujejo po sedanji ustavi liberalni Nemci, veliki kapital in judovstvo. Teh gospodarjev pa se brani ogromna večina ljudstva.

Državni zbori in vlade, ki se rode ob tem medsebojnem hudem boju, so brez pomena. Dokler ne bo državni zbor res ljudski in vsled tega tudi vlada ljudska, dokler se torej iz ustave ne izruje vpliv liberalnih Nemcev, velikega kapitala in judovstva, toliko časa ni pričakovati boljših razmer. Nobena vlada bi si v sedanjih razmerah ne mogla pomagati drugače, kakor si ta, ki je sedaj na krmilu, če se ne bi lotila radikalnih sredstev. Tudi vlada je prav za prav brez moči. Na kaj se pa more opirati? Na državni zbor ne, ker ta ne deluje; na ljudstvo ne, ker njegove težnje so popolnoma nasprotno s tisto smerjo, katero kaže naša ustava sedanji in vsaki vladi.

2. Zato pa ni čuda, da je naša vlada pri dogodbi z Ogrji morala odnehati in vsprejeti to, kar so zahtevali Ogrji. Med drugimi stvarmi so hoteli tudi, naj se davek na sladkor v Avstriji tako poviša, kot je na Ogerskem že povišan. Vlada se je vdala in sedaj imamo breme novega davka. Največji hinavščino kažejo nemški liberalci, če zabavljajo temu davku. Oni so ustanovili pogubni duvalizem, da je od l. 1867 Avstrija razcepljena v dve državi. Oni so po krivici povišali Ogrje in ravno tako po krivici zatirali avstrijske nenemške narode in s tem oslabili našo polovico. Oni so nagromadili s slabim gospodarstvom dolgove in napravili toliko stroškov, da je groza. Za letošnje leto je proračunjenih nad 760 milijonov državnih stroškov v naši polovici. Liberalni državniki so pa zraven gospodarski zanemarili našo državo; pustili so v nemar naše morje; vzlasti južno slovenske pokrajine so pustili brez napredka, brez poduka, brez podpore. Socijalno delo so zavirali, kjer so mogli. Zakone v korist delavcem in sploh delavskim stanovom so zadrževali in jih še zadržujejo. In tako vidimo, da se bremena nisjemu ljudstvu vedno množe, da pa to ljudstvo gospodarski vedno bolj propada. Čim dalje revnejši kmečki in obrtni stan množi vrste ubogega delavskega proletarijata.

Smešno je trditi, da je tega kriva sedanja vlada, še smešnejše očitati sedanjemu državnemu zboru te žalostne razmere. Ne, stokrat ne! Te razmere imajo globlje korenine. Vsa ta vprašanja so višjega pomena. V svojem bistvu imajo socijalni značaj. Brez krepke socijalne preosnove se ne bodo dala rešiti. Mi s svojega stališča pravimo to-le: Če so državne potrebe večje, morajo biti tudi davki večji. To je natorno. Toda krivično in naravnost škandalozno je, če se davek nalaga tistim, ki že komaj živé in če se jim, predno jim naloži država novo breme, ne

boljšajo njihove gospodarske razmere tako, da ga morejo prenašati. Pri nas pa vidimo ne samo sedaj, marveč že dolgo preje da se političke in gospodarske prednosti in dobrote delé samo višjim, bremena pa se nakladajo tako, da najbolj morje zadenejo. Zato smo veseli, da se vzbujajo ljudstvo. Naš kmet čuti, da se ob njegovem propadanju država ne meni zanj, da ga pozna le v davkariji in pri naboru; naš obrtnik ve, da liberalna svoboda velja le za njegove konkurente izmed velikih kapitalistov. Zanj pa velja samo davčni vijak. Naš delavec ve, da je samo zatiranje njegov deléz. Če se oglasi za višjo plačo, za političke pravice, ga nobeden ne sliši; pač pa mu pri indirektnih davkih znatno puli fiskus zadnje solde iz žepa. Zivljenje je vedno dražje; hrana, stanovanje in obleka vedno več stane; davki so vedno večji, plača pa ostaja pri starem, če se še ne znžuje. To je tisto brezdnost, ki zija tudi pri nas. In pri vsem tem ljudstvo zavira gospoda še tedaj, ko zahteva svoje političke pravice, da bi se moglo po postavnem potu vsaj braniti. Postavna pot je zaprta; razmere so vedno hujše. Kedo se more potemtakem čuditi, če revolucionarni duh vedno bolj zori med ljudstvom. Gorje tistim, ki izživljajo krvave prizore na dan! Pogledimo razmere naših slovenskih delavcev. V Ljubljani še sedaj niti 1 gld. ni delavska dnina.

Pri železnici, v tisačni in predilni tvornici, pri mestu in sploh povsod se odriva delavec, ko hoče boljši plačo, in vendar se pritiska, da plačuje vedno več bremen. Tako je tudi drugod: v Idriji, v Zagorju, v Ajdovščini, v papirnicah itd.

Po pravici moramo reči, da smo bili veseli, ko smo čuli, da hočejo v Ljubljani krščansko-socijalni delavci s socijalnimi demokrati skupaj nastopati v svojo obrambo. Svet naj nikar ne misli, da ne bodo krščanski socijalisti porabili vseh posestev sredstev v svojem boju, naj nikar ne misli, da bodo kedaj pozabili, da so delavska in ne gosposka stranka. Kjer morejo brez greha proti svojem načelom, bodo vedno podali roko vsaki delavcem prijazni stranki. Edino liberalci so izključeni; z njimi ni mogoča nobena zveza, nobeno pogajanje, nobeno premirje. In ravno ob ti točki so pokazali slovenski socijalni demokrati, da niso delavski prijatelji. Zveza s slovenskimi liberalci, ki so jo že večkrat razkriti, jim je zavoljo njihovega sovražstva do krščanske vere in duhovnikov ljubši, nego skupen boj z delavskimi sobraty v skupnih zadevah.

Krščanski socijalisti smo pokazali — in taki ostanemo — da se nam gre res za dosego našega namena. V ti borbi, ki se sedaj bije v Avstriji med ljudstvom, pa zopet vidimo, da edino naš program more rešiti državo in nas. Naš načelni boj proti liberalstvu, proti judovstvu, proti birokraciji, proti krivicam nesrečnega duvalizma; naši napori za južne Slovence, za splošno volivno pravico, za omiko in gospodarski napredek med ljudstvom; naše delo za organizacijo nižjih stanov — je naše upanje. V ciljih, ki smo si jih mi zastavili pri svojem delu, je mogoča trajna rešitev. Vse drugo je prazno slepilo, je gola komedija, s katero se škoduje državi, še bolj pa ljudstvu.

„Glasnik“.

Politični pregled.

V Ljubljani, 12. avgusta.

Z zadnjimi demonstracijami v Celju, pri katerih so nemški podivjani kričaški elementi pokazali vso svojo surovost, ki ne najde primere niti med Turki in Culukafri, pečajo se z malo izjemo vsi avstrijski listi in prinašajo poročila po svojem kopitu. Najbolj ostudna je pisava graških in dunajskih nemškonacijonalnih listov, ki zvrčajo vso krivdo na Čehe, ki so se predrznili prikazati »in der allerdeutscheiten Stadt Cillia«. Ne tako pa dunajska »Reichswehr«, kateri sicer nobeden ne more očitati, da ne simpatizuje z Nemci in ki se tudi zgraža nad dogodki v Celju. Njeno trezno pisavo v tem oziru najbolj pojasnuje naslednji odstavek uvodnega članka, v katerem se peča včeraj o celjski aferi. Ta list piše namreč mej drugim: »Ko bi se na tak način postopalo proti podanikom kake tuje države, gotovo bi bilo takoj na mestu diplomatsko posredovanje, in ko bi ne bilo zadostnega zadoščenja, prišlo bi kaj lahko do vojske. V domači deželi, pod žezlom modrega, vse narode jednako ljubečega vladarja

pa postopajo pripadniki dveh narodnostij mej seboj tako, kot bi se nahajali pred sovražnikom, kot bi bili v sovražni deželi. Nemec se sme prosto gibati le mej Nemci, Slovan le mej Slovani. Še več, pripadnik jedne narodnosti ne sme stopiti v ozemlje druge narodnosti — Akoravno se toraj ta list ne obrača naravnost proti Nemcem, je vendar jasno iz teh vrstic, da najstrožje obsoja divjaško počenje celjskih posilincev. Le toliko bi bilo k temu dostavku dodati, da Nemci niso bili nikdar tako surovo vsprejeti na slovanskih tleh, in pa da Celje ni in ne bo nikdar nemško ozemlje.

Sladkorne premije. Znano je, da naša in tudi druge države dovoljujejo vsako leto mastne nagrade sladkornim baronom za izvoz sladkorja v zunanje države. V naši državi je zadnji dve leti proračunjenih v to svrhu kar devet milijonov goldinarjev. Ta ogromni znesek morajo plačati seveda avstrijski konsumenti v podobi sladkornega davka in so torej te premije največji zlo za že itak preobremenjeno prebivalstvo. Minulo leto se je vsled inicijative belgijske vlade sicer sošla v Bruslju mejnarodna konferenca, ki naj bi razmotrivala vprašanje o popolni odpravi, toda konferenca, kakor sploh vse take vrste, ni imela zaželjenega uspeha. Najbolj se je baje tedaj upirala temu francoska vlada. No, letos je pokazala Francija malce dobre volje v tem oziru. Z najnovejšim dekretom je za bližnjo dobo znižala javne premije za blizu 1 frank in je toraj začetek že storjen. Toda kaj pomaga, ker gre to tako počasi in so še vedno v veljavi mnogo bolj mastne tajne premije. Dokler se pa te povsem ne odpravijo, tako dolgo nimamo pričakovati nižjih sladkornih cen.

Wolf-Krepek. Zadnji dvoboj, ki sta ga bila ta dva moža in ki je imel za prvega zelo slabe posledice, ker je staknil, kar je iskal, je seveda povzročil veliko vrisča v nemško-nacijonalnem taboru. Vsi kričaški velikani so padli po ubogem Křepeku, ki si je drznil raniti moža, ki je steber toli »zatiranega« nemštva. Nasprotno bo pa dvoboj pripomogel Wolfu do nove slave. Vse nemško-nacijonalno moštvo in ženstvo tekmuje mej seboj, kdo mu bo prej izrazil simpatije in mu želel naglega ozdravljenja. Tudi Beljačanke niso smele zaostati v tem tekmovanju. Vendar vse to Wolfa ne more potolažiti v njegovi jezi, da ga je premagal neznan Křepek, ko ga še Badeni in Gniewosz nista mogla ukrotiti.

S protesti proti § 14. se peča mej drugimi tudi mažarski list »Budapesti Hirlap« in pravi, da je uporaba tega zasilnega paragrafa z avstrijskega stališča popolno opravičena in zakonita in da protesti sedaj nič ne koristijo, ker bi imeli le nekoliko smisla tedaj, dokler nagodba in žnjo združene naredbe niso bile uveljavljene s pomočjo tega paragrafa. Demonstracije nimajo sedaj nikakega praktičnega pomena. List potem nadaljuje: Nagodba ostane, kakoršna je, ako ji Nemci pritrjuje ali ne. S takimi demonstracijami ne bodo Nemci prav nič spremenili. Ti ljudje se grozno motijo, ako računajo, da bo njih želji ustregel eventualni naslednik grofa Thuna, kajti pogodbe nista sklenila Thun in Szell, ampak Avstrija in Ogerska. — Mažarski list se obrača tu kajpada samo do nemških kričačev, ne pomisli pa, da so s pogodbo nezadovoljni tudi drugi zastopniki in sicer iz vse drugih, tehtnejih razlogov, in da so ti zastopniki že davno povzdignili svoj glas, kajpada brezuspešno. Res je, da pogodbe ne sklepata Thun in Szell, pač pa imajo odločilno besedo zastopniki avstrijskih narodov, ki bodo v parlamentu jasno povedali svoje mnenje. Nikakor se toraj ne more trditi, da nagodba ostane, kakoršna je, saj živimo še vendar v ustavni državi.

Hentšjev spomentk je bil danes dopoldne na dvorišču kadetske sole v Budimpešti slovesno blagoslovljen. Blagoslovil ga je vojaški škof Belopotocki, cesarja je zastopal pri slovesnosti nadvojvoda Jožef. Proti tej slovesnosti so uprizorili Mažari grozno gonjo. Jezi jih pred vsem, da morajo prisostvovati blagoslovljenju tudi ogrski vojniki, katerim se je narodilo, naj pri molitvi molijo samo za ogrske padle junake, ob enem je pa Košutova neodvisna stranka sklenila, da bo takoj pričetkom parlamentarnega zasedanja vložila zatožnico proti vladi, ker je dopustila tako »onečaščenje« mažarskega imena. Kajpada se bode vlada ustrašila takega ropota.

Izredno zasedanje srbske skupščine. Oficijelno se je včeraj sporočilo iz Beograda, da je razprava proti Knezeviću in njegovim zaveznikom prekinjena za 20 dni in da se podasta kralj Aleksander in Milan te dni v Niš, kjer otvori prvi izredno zasedanje srbske skupščine. Otvoritev se vrši, kakor poročajo listi, 19. t. m. in se bo pečala skupščina baje samo s sedanjim notranjim položajem. Dozdeva se, da manjka vladi pri sedanji akciji nekaterih sredstev, ki so nujno potrebna, ako hoče Milan izvršiti črni svoj naklep. Pred vsem potrebuje mož gotovo svoto drobiža. Za celih 20 milijonov frankov so že prekoračili redni proračun in vendar »delo« še ne gre izpod rok. Skupščina bo morala toraj pred vsem dovoliti večji kredit, kar se bo zgodilo tem lažje, ker so radikalni poslanci itak vsi odstranjeni. Potem bo skoro gotovo treba spremeniti nekatere določbe kazenskega zakona in spremeniti oziroma poostriži zakone proti radikalcem. Tudi to se vse lahko izvrši, ker je Milanu za vsak slučaj zagotovljena potrebna večina. Kdor pa s tem ni zadovoljen, naj se umakne sam, ako noče, da ga v to prisili Milan z njegovimi. Tako se je zgodilo, kakor poročajo danes iz Beograda, z notranjim ministrom Andanovićem in trgovinskim ministrom Lozanićem, ki sta morala demisionirati, ker je tako hotel Milan. Ravno demisija teh dveh mož je najbolj sumljivo znamenje za prihodnje izredno zasedanje srbske skupščine.

O položaju na Kreti. Krečanski nadkomisar grški princ Jurij je v pogovoru z nekim časnikarjem govoril tudi o razmerah, ki sedaj vladajo na Kreti. Princ Jurij je s sedanjim položajem skrajno zadovoljen, le to ga baje boli, da se še vedno izseljujejo mohamedovci. On sam se je že dovolj prizadeval, da bi jih odvrnil od izseljevanja, toda vse prigovarjanje je bilo zaman. Največ je pripomogla k pomirjenju sedanja, povsem nepristranska vlada. Ves čas njegovega bivanja na Kreti, od 9. decembra 1898, so se pripetili le štirje umori. Ljudstvo se je večinoma popolno pomirilo, le mej mohamedovci še vedno vre. Mej njimi pa neti nezadovoljnost samo turška vlada in za kulisami seveda sultan, ki želi, da se čim prej izseli vse njegovo ljudstvo, da ne bo moglo opaziti velikih izprememb pod sedanjo krečansko vlado in izvajati iz tega za sultana ne ljubih posledic. Boji se namreč doma revolucije, kar bi se pa gotovo zgodilo, ko bi turčini spoznali, da je mogoča boljša nego je turška vlada.

Tedenski koledar.

Nedelja, 13. avgusta: 12. pobink., evang.: O usmiljenem Samarijanu. Luk. 10. Hipolit in Kasijan mm. — Ponedeljek, 14. avgusta: Evzebij sp., Margarita d. — Torek, 15. avgusta: Vnebovzetje M. D. (Veliki Šmaren.) — Sreda, 16. avgusta: Rok spozn. — Četrtek, 17. avg.: Emilija d. m. — Petek, 18. avgusta: Hijacint, Agapit mm. — Sobota, 19. avgusta: Ludovik Tol., škof. — Solnce izide 15. avgusta ob 5. uri 5 minut, zaide pa ob 7. uri 4 min. — Lunin spremin: Prvi krajec 14. avgusta ob 12. uri 53 minut popoldne. — Musica sacra v nedeljo, 13. avgusta: V stolni cerkvi velika maša ob 10. uri: Maša »Cunibert« zl. P. Rampis, graduale A. Foerster, ofertorij R. Musiol. — V mestni cerkvi sv. Jakoba velika maša ob 9. uri: Missa »Tota pulchra es Maria« v Fdur, zl. P. A. Hribar, graduale »Os justi«, zl. A. Foerster, ofertorij »In virtute« zl. Mettenleiter.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 12. avgusta.

(Izgređi v Celju.) Iz koalicijske dobe proslulo Celje je te dni zopet po vsem svetu zaslovelo po svojem nemško-nacijonalnem divjaštvu. Celjski Slovenci so hoteli slovesno odkriti spomenik pokojnemu slavistu dr. Oblaku, ki se nikdar ni bavil s politikom, in k tej slavnosti so povabili tudi češke akademike, ki so bili ravno na potovanju po jugu. In ta nedolžni izlet je toliko vzdignil celjske nemčurje, da so iz vseh krajev zbobnali skupaj svojih pristašev in češke goste napali kot tolovaje in roparje. Sami so v največjem slogu priredili najostudnejše izgrede, da morejo »post festum« kričati, da je bila prepoved slavnosti utemeljena. In po vseh nemških listih se ti junaki ponašajo s svojo surovostjo, s psokami, katerih mi niti za-

pisati ne smemo. Da vršili so se škandali, kateri delajo čast Wolfu in enakim pretepačem. Sram jih bilo! Pri tej priliki pa moramo pripomniti, kar piše neki nemški konservativni list. Ta pravi: Slovenski liberalci na Kranjskem sedaj zabavljajo na Nemce, a davno se bratijo z nemškimi liberalci proti slovenskim »klerikalcem«. Pa tudi celjski dogodki ne bodo ohladili našim liberalcem ljubezni do nemških zaveznikov.

(Osebn. vestl.) Dušan pl. Preradović, sin slavnega hrvatskega pesnika, je imenovan upraviteljem topničarskega oddelka na fregati »Radetzky«. — Dr. Fr. Dorčić in St. Pregelj sta imenovana tajnikoma pri fin. ravnateljstvu v Trstu. — Dne 20. julija je v Lipoglavi v Istri umrl župnik Fr. Blažič. Služboval je na raznih krajih v Istri, a nad 20 let v Lipoglavi.

(Med brate Hrvate) V ponedeljek 14. t. m. ob 2. uri 50. min. popoldne odpelje se okolu 40 slovenskih krščanskih socijalcev na slavnost karlovskega bratskega društva »Nada«. Ob 7. uri 48 zvečer pripeljejo se izletniki v Zagreb, kjer prenoče. Na kolodvoru v Zagrebu sprejmo Slovence bratje Hrvatje. Zvečer priredé v Zagrebu Slovencem časten večer. Drugo jutro pridružijo se posebnemu vlaku zagrebških društev v Karlovec. Izleta se udeležé odposlanstva: »Slovenska krščansko-socijalna zveza« iz Ljubljane z zastavo, »Katoliško delavsko društvo« na Jesenicah z zastavo, »Društvo sv. Jožefa« v Trziču z zastavo, Slovensko delavsko stavbinsko društvo« in »Del. kons. društvo« iz Ljubljane, »Gospodarska zadruga na Čejnčici«, »Posojilnica« v Starem Trgu.

(Dalmatinski namestnik.) V sredo smo po zagrebškem »Obzoru« posneli vest, da misli dalmatinski namestnik, general David, prositi za umirovljenje. V četrtek je »Hrvatska domovina« temu vprašanju posvetila celó uvodni članek. Takoj so na Dunaju nastavili brizgalno ter začeli gasiti, češ, da je dotična vest povsem neutemeljena. Že vedó, zakaj!

(Čehi v Trstu.) V četrtek popoldne se je s poštnim vlakom pripeljalo v Trst okoli 150 čeških akademikov. Zvečer je bil prijateljski sestanek v čitalnici, kjer so se s petjem vrstile razne navdušene napitnice. Opolnoči so se Čehi s parnikom odpeljali v Benetke. Pred odhodom parnika pa se je zbralo na obrežju več laških kričačev, ki so pričeli žvižgati in izzivati po vzgledu celjskih nemčurjev. Policija je zabranila večje izgrede. »Piccolo« seveda obžaluje, da jih ni bilo. Res, daleč smo že. Slovenci bodo morali kmalu po svoji zemlji hoditi s torbami na ustih.

(Za ljudsko štetje) prihodnje leto je ministerstvo za notranje posle že dovršilo vse priprave. V kratkem izide dotična naredba.

(Iz klerikalnih konsumnih društev.) Pod tem naslovom objavlja »Slov. Narod« razne čenče in laži, katere mu donajajo liberalni prijatelji. Nedavno je nekaj kvasil o kmetijskem društvu v Loškem potoku, češ, da ondi prodajajo vodo za žganje. No, to bi ne bila tolika nesreča, saj »Narodovci« sovražijo žganje. Sicer pa se je to zgodilo po pomoti, kakor nam pišejo iz Loškega potoka, ker so ravno isti čas steklenice pomivali. Dalje pravi naš dopisnik: Laž je, da bi bil dotični mož preklinjal štacuno in voditelje društva, ker se je sam prepričal o zmoti. Dopisniku ne bomo dalje odgovarjali, ker govori itak le zavist. Kmetijsko društvo v Loškem potoku deluje šele dobra dva meseca, a dobiva vedno več prijateljev. Do 6. t. m. je pristopilo 145 udov, ki so vplačali 2301 glđ. Prometa je društvo imelo 25.139 glđ. 35 kr., izkúpila pa 7167 glđ. 67 kr. Društvo pa bode skrbelo, da tudi v drugem oziru kmetom pomaga. Kmetje se morajo združiti, da se otresejo svojih pijavk in postanejo sami gospodarji v občini, ne pa hlapci svojih neprijateljev. Zato veljaj geslo: Vsi za enega, eden za vse!

(Petindvajsetletnico) na Goričici so praznovali dne 8. avgusta jako slovesno, ganljivo in spodbudno. Štiri jubilate je zadržala bolezen, da se niso udeležili. Domžalci storili so več, kakor je bilo pričakovati. Gostje so se sošli že prejšnji dan ter se med potrkavanjem in streljanjem peljali s kolodvora na praznično opravljeno Goričico, kjer so opravili v cerkvi večernice. Zvečer je bila razsvetljava; nekatere hiše so bile čarobno razsvetljene in okrašene z balončki, svetilnicami, svečami in zastavami. Serenada se je pričela ob 9. uri, zažigali so tudi umetalni ogenj in kresove.

Godba domžalska je svirala pred župniščem. Ljudstva se je vse trlo ter se radovalo. Gosp. Strupi se je v svojem in v imenu sošolcev z lepimi besedami zahvalil godbi in vsi občini za proslavo. Drugi dan ob 1/2 10. uri je bil slovesen sprevod v cerkev. Veleč. gosp. dr. Svetina je imel tej redki slovesnosti jako primeren, poljuden in vsestransko dovršen govor, ki je na jubilate in na druge v prav obilnem številu zbrane poslušalce napravil globok utis. Po slovesni sv. maši so jubilate navdušeno zapeli »Te Deum laudamus«. Po opravljenem cerkvenem opravilu so prišle v župnišče razne deputacije čestitat domačemu in drugim jubilatam, kakor: občinski zastop, na čelu mu g. župan, potem gasilno, veteransko in delavsko podporo društvo, krajni šolski svet, posojilnica in cerkvena ključarja. Popoldne ob štirih so bile litanije z blagoslovom. Na večer je zopet vlak odpeljal drage in prijazne goste. Zapustili so prijazno Goričico z gorečo željo: Na svidenje! — Srčna in topla hvala vsem, ki so po svoji moči pomagali, da se je ta cerkvena slovesnost tako vzorno lepo izvršila, vzlasti pa gasilnemu in veteranskemu društvu, ki sta z vso pozornostjo skrbela v cerkvi za red. Bog plačaj stoterno! Jubilate so tudi od sv. Očeta in svojega višjega pastirja prejeli blagoslov. Gospodje sošolci podarili so po dr. Svetini kučigazdi Strupiju prekrasen spominek, jako umetno izvršen po g. Al. Šubicu s simboličnim napisom: »Tako je bilo« (namreč l. 1874 pri novi maši), »Tako je« (namreč leta 1899 pri srebrni maši), »Tako naj bode« (pri zlati maši). Domača dekleta poklonila so svojemu dušnemu pastirju izvanredno lep šopek s primernim napisom, katerega je duhovnik sprejel s solzami v očeh. — Brzobjavnih pozdravov so prejeli 14; prvega od svojega višjega pastirja, potem od stolnega prošta, dekana Dolinarja, Heidricha in od svojih sošolcev, učencev in prijateljev. Pismenih čestitk je bilo mnogobrojno. Gosp. Bile je jubilate razveselil s primerno in ljubko pesmico. — Tudi letos ni pozabil g. župnik J. Ažman na jubilate; poslal jim je primeren kronogram, ravno tako tudi g. župnik Bernik. Zato izrekamo srebro-mašniki vsem navedenim in vsem drugim preč. in blagim gospodom, ki so se nas kakorkoli spominjali ob naši srebrni maši, najprisrčnejšo in iskreno zahvalo z obljubo, da se jih hočemo za njih naklonjenost spominjati v svojih molitvah. Tovariši! Hvala Vam za prijaznost in požrtvovalnost! Na svidenje čez pet let pri Mariji D. na Trstau.

(Nesreče.) Z Nabrežine nam poroča prijatelj: V Slivnem na Krasu se je 10. t. m. utopila trinajstletna deklica Josipina Osič. Šla je v lokev po vodo, omahnila s škafo in padla v vodo, kjer je vtonila. To je že četrta nesreča v tej družini. Eden otrok se je zadušil, drugi je zgorel, tretji zmrznil in ta se je utopila. — V Opatjem selu na Krasu je minoli teden padla po stopnjicah 65letna Marija Grobiša in mrtva obležala. Odpravljala se je v Gorico. — V Škrbini na Krasu so imeli nedavno javen ples. Ob 10. uri popoldne je tresčilo v drevo in zastavo na plesišču. Pri plesu so se mladeniči stepli.

(Nove poneverjenje na tržaškem magistratu.) Pri pregledovanju raznih računov in knjig so našli, da je mestni uradnik Piccolo poneveril par tisoč goldinarjev. Ta uradnik je imel namreč na razpolago denarje za podporo revnih tujcev. Da so bili ti tujci podaniki iz Italije, ni dvoma, saj družih tujcev ne podpira tržaški magistrat. Imenovani uradnik je izplačal n. pr. po eno krono, na dotično pobotnico pa je zapisal s številko 1 krono in nesel podpisat predstojniku urada. Na to pa je iz številke naredil drugo večjo številko, katero je izpisal z besedami, n. pr. štiri, osem ali deset kron itd. Na ta način se je fond skoro skrčil in zdaj so prišli na sled, da je gospod vtikal v svoj žep. Tako gre po vrsti: Motovun, Boljun, Piran, Milje itd., in sedaj Trst. Morda zvemo še lepših rečij!

(Vsakemu svoje!) Tržaški »Piccolo« vedno toži, da vlada ponemčuje mornarico v Istri in Dalmaciji, in trdi, da je mornarica pristno italijanska. Tržaški »Malček« že ne razloči več mačke od ptiča in smatra vse za italijansko, kar ni in ne bo. Mornarica v Dalmaciji in Istri je v ogromni večini hrvatska, a v tem soglašamo i mi z njim, da se naša mornarica ne ponemčuj. Vsakemu svoje, pa bode mir na svetu!

(Častno svetinje) za 40letno službovanje je priznal deželni predsednik vpok. fin. nadstražniku Jan. Reyerschitzu in vpok. kazn. pazniku Fr. Staringerju v Ljubljani.

(Srečkanje) na dobitke priredi v torek 15. t. m. ob 3. uri popoldne kmetijska podružnica v Lescah v gostilni g. Hauptmana pri »Triglavu«.

(Grdo veselje.) Dne 7. t. m. so napravili Lahoni v Višnjaju v Istri na javnem trgu koncert iz veselja, da je c. kr. vlada razpustila hrvatski občinski zastop. Na koncertu so demonstrovati proti Hrvatom. Ta »vrta družba« je poslala od vlade izbranemu upravitelju občine, Mianichu, adresu, v katerej ga prosijo, naj brani čast občine. To je pač največja brezstidnost. Ti ljudje kriče za čast hrvatskih občin, ki so največ občin po Istri oškodovali z umazano upravo, poneverjenji in velikimi dolgovi. — Radi bi znali, kako dolgo bo trajalo to grdo veselje.

(Devinski župan Ples) je bil zaradi znanih dogodkov povodom smrti naše cesarice obsojen na osem mesecev ječe. Najvišje sodišče na Dunaju pa je razveljavilo to razsodbo. Vršila se bo nova obravnava in tako upamo, se pokaže nedolžnost g. Plesa.

(Kedive Abbas) iz Egipta je zopet s spremstvom obiskal Avstrijo. V Trst se je pripeljal na ladiji »Safa-el-Bahr« ter včeraj zjutraj z južno železnico na Dunaj.

(Iz zapora pobegnil.) Radi dvojnega umora k smrti obsojeni Franjo Cvetković je v noči od 10. na 11. t. m. neopažen pobegnil iz zagrebške kaznilnice. Pri begu je našel vsa vrata odprta, stražnik pred njegovo celico je pa v tistem hipu zaspal. Vsekako je čudno, da je imel morilec tako uglajeno pot. Preiskava se je pričela in ubežnika zasledujejo.

(Pozor slovenski kolesarji!) »Zveza slov. kolesarjev« nam je poslala naslednji poziv: Kolesarstvo se je v zadnjih letih z nenavadno hitrostjo po celi širni domovini razširilo in udomačilo. Mržnja, katero je izprvo kazalo ljudstvo do kolesarjev, je izginila, kajti v vsakem selu je že nekaj ljudij, ki uporabljajo kolo bodisi v zabavo ali pa za potrebo. Število kolesarjev je veliko, vendar največ njih ne pripada nobenemu kolesarskemu društvu. Posamezni klubi pač zbirajo v svojem okolišu člane, a koliko je kolesarjev v krajih kjer še ni društev. Vsi ti razkropljenci naj bi se oklenili »zveze slovenskih kolesarjev«, katera je v prvi vrsti poklicana, da družji vse slovenske kolesarje, jim priskrbi kolikor možno mnogo ugodnostij ter deluje na to, da se kolesarstvo na Slovenskem povzdigne. V tem oziru ima zveza še dokaj posla, katerega pa more izvršiti le z vsestransko podporo. Do zdaj je zveza pač že priborila svojim članom ugodnost prostega prehoda čez avstrijsko laško mejo in ustanovila na cestni progji Trst - Celje več pomočnih postaj, kjer si ponesrečen kolesar v sili lahko pomaga. Na vseh teh postajah je članom zveze, če se kot taki legitimujejo, kolesarsko orodje brezplačno na razpolago. Nadalje namerava zveza napraviti še v teku tega leta nove pomočne postaje in sicer na gorenjski in dolenski progji. — A s tem še ni končano delo; treba bode tudi zaznamovati ceste, nevarne klance itd. Za vse to je pa treba večjih denarnih sredstev. Ker je pa članarina nizka (1 gld. 50 kr. na leto), tedaj pač ne more biti zveza pri sedanjem številu članov in pri današnjih dohodkih popolnoma kos svoji nalogi. Kolikor bo mogoče, bode odbor zveze vedno rad storil, prosil pa razna kolesarska društva in posamezne kolesarje, da mu z informacijami in z nasveti olajšajo delo, posebno pa z obilnim pristopom doneso v dosego tega namena vsekakor prepotrebni sredstev, ker le v združenju je moč. Oglasi, dopisi itd. izvolijo naj se vposiljati na odbor »zveze slovenskih kolesarjev« v Ljubljani.

(V Pulju) je, kakor znano, g. A. Gabršček iz Gorice ustanovil tiskarno, katero je pa minuli mesec prepustil posebnemu hrvatskemu konsorciju. Poleg tiskarne so napravili tudi knjigoveznico.

(Kako Italijani plačujejo avstrijske izdajice.) Tržaški listi poročajo, da je v Parmi umrl bivši urednik tržaškega lista »L'Indipendente«, Ferdinand Ullmann, katerega je bila tržaška policija l. 1889 iztirala. Iz Trsta je šel v Rim iskat pomoči pri tedanjem ministerskem predsedniku

Crispiju Tamu je res v Parmi preskrbel »častno in mastno službo.« Ko je torej Crispi z Avstrijo sklepal zvezo, delil je njenim sovražnikom častne in mastne službe.

(Jelen kopitevec) se je te dni prikazal v lovu župana Konjedica v Plaveh na Gorškem. Drži se največ v občini Deskle ter dela mnogo škode na polju.

(Dobava drv.) V petek dne 25. avgusta 1899 se bo vršila ob 9. uri dopoldne pri vojaškem oskrbovalnem magacinu v Zadru ponudbena razprava zaradi zagotovljenja potrebščine 5687 kubičnih metrov trdih drv v polenih za kurjavo. Drva se morajo do konca avgusta 1900 popolnoma dobaviti. Sprejemajo se le pismene ponudbe. Drva, ki se dobavijo; morajo biti nesplavljena, zdrava, suha in iz trdega lesa (bukva, gaber). Pogoji se lahko pogledajo tudi v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani, pogojni zvezek z dražbenimi pogoji pa pri c. in kr. vojaškem oskrbovalnem magacinu v Ljubljani, kjer se isti tudi lahko kupi po 4 kr. pola.

(Sejmi po Slovenskem od 14. do 19. avgusta.) Na Kranjskem: 14. v Leskovcu; 15. v Fari pri Kostelu; 16. pri sv. Roku pri Mokronogu, v Ložu, na Vačah, v Hotavljah, Šmariju, Planini, Trebnjem in Cerkljah; 17. v Spod. Idriji in Švirci; 19. v Mokronogu. — Na slov. Štajerskem: 14. v Mureku; 16. v Lembachu, Mozirju, Soseski, pri Sv. Roku, pri Sv. Trojici v Sevnici, pri Sv. Mariji v Jarenini; 17. v Kapeli pri Brežicah. — Na Primorskem: 14. v Palmi; 16. v Gorici, St. Lenartu pod Altano in v Reziji.

Darovi.

Za »Katoliški dom«: G. župnik Josip Laznik 5 gld. — G. profesor Ant. Zupančič 3 gld. 80 kr.

Za družbo sv. Cirila in Metoda: G. Elizabeta Kupljen, soproga c. kr. not. v Črnomlju, 10 gld. 30 kr.

Za »Vodnikov dom« (IV. izkaz): Gospod Šumi Josip v Ljubljani 2 gld. — Gosp. Malenšek Srečko, učitelj v Zg. Tuhinju, 1 gld. — Gospod Smolnikar Josip, župan v Zg. Tuhinju, 1 gld. — G. Novak Josip, župnišče v Poviru pri Sežani, 10 gld. — G. Štefe Janez v Zalogu 50 kr. — G. Notar Anton v Plavljah pri Trstu 2 gld. — Gosp. Gruden Jak., vpokojeni župnik v Leonišču, 2 gld. — Gdč. Baudek Helena, posestnica v Vodmatu, 1 gld.

Bog plačaj!

Telefonska in brzojavna poročila

Celje, 12. avgusta. Včeraj je muzejsko društvo po dr. Mravlagu pri drž. pravdnistvu vložilo ovadbo proti dr. Sernecu in dr. Dečku zaradi zločina javne nasilnosti, ker so šli Čehi in Nemci brez dovoljenja nemške gospode na stari grad. Dr. Sernece je prosil na višjem mestu pomoči proti nečuvnim demonstracijam. Včeraj popoldne je imel občinski zastop sejo, da se posvetuje o potrebnih korakih za vzdrževanje miru in reda. Župan je izdal poziv, da naj ponehajo izgredi. »Narodni dom« in hiše Sernečevo, Dečkovo in Hribarjevo stražijo orožniki. Govori se, da utegne vlada razpustiti mestni zastop.

Dunaj, 12. avgusta. Sekcijski načelnik grof Welsersheimb se poda v Išč, kjer bo poročal cesarju o mirovni konferenci.

Budimpešta, 12. avgusta. Danes so v prisotnosti nadvojvode Jožefa slovesno blagoslovili spomenik na grobu padlih vojakov iz leta 1849.

Belgrad, 12. avgusta. Radi demisije zunanjega in trgovskega ministra je kralj še le včeraj odpotoval v Niš. General Srečković ne vsprejme portfelja za notranje zadeve. Govori se, da se sedež osrednje vlade premesti stalno v Niš. Začasno je kralj poveril z vodstvom trgovskega ministerstva finančnega ministra Petrovića, za notranjega ministra bo pa najbrže imenoval vladnega komisarja Genčića.

Belgrad, 12. avgusta. Več radikalcev je objavilo izjavo, v kateri naznanjajo izstop iz radikalne stranke. Mej njimi so tudi Marković, Jeftić, Živadinović in Milosavljević.

Bukarešt, 12. avgusta. Socijalisti so pričeli zopet strastno agitacijo mej kmečkim prebivalstvom, vendar pričakuje vlada, da se ljudstvo ne bo dalo več vjeti na nastavljene limanice.

Pariz, 12. avgusta. Dérouléde so prijeli danes na posestvu Croisoy pri Parizu.

Madrid, 12. avgusta. Najvišje vojno sodišče je v zadevi kapitulacije Santiago de Kuba oprostilo vse generale in poveljnike, objednem pa pričelo preiskavo, pri kateri naj se dožene, kdo je kriv, da je tedaj primanjkovalo bojnih sredstev.

Madrid, 12. avgusta. Oficijelno poročilo iz Manile javlja, da so Filipinci voljni boriti se do skrajne sile.

Umrl so:

10. avgusta. Gregor Homovec, delavčev sin, 1 in pol leta, Dunajska cesta 34. Croup. — Emil Pogačar, narednikov sin, 5 mes. Metelkove ulice 4. Catarhus intest. — Božidar Balogh, uradnega sluge sin, 5 let, Salendrove ulice 3. Catarhus intestin.

Cena žitu na dunajski borzi dné 11. avgusta 1899.

Za 100 kilogramov.

Pšenica za jesen	gl. 8-60 do gl. 8-62
» » pomlad	» 8-87 » » 8-89
Rž za jesen	» 7-03 » » 7-04
» » pomlad	» 7-25 » » 7-26
Turšica za sept.-okt.	» 5-— » » 5-01
» » maj-junij	» 5-04 » » 5-06
Oves za jesen	» 5-62 » » 5-64

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 306-2 m., srednji zračni tlak 736-0 mm.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celsiusu	Vetrovi	Nebo	Padevina v 24 urah v mm.
11	9. večer	736-9	16-2	sl. sever	jasno	
12	7. zjutraj	736-7	12-9	sl. vzh.	sk. oblak.	0-0
	2. popol.	735-0	23-6	sl. jzah.	pol oblak.	

Srednja včerajšnja temperatura 16-2 normale: 19-2*.

Želimo duhovnika,

ki bi v naši cerkvi maševal. Intencije ima vsak dan zagotovljene; ako prevzame sv. mašo ob pozni (10.) uri, dobi tudi nagrado. 664 3-1

Mestni župni urad sv. Jakoba v Ljubljani.

Uradne
in trgovske
KOVERTE
s firmo priporočila
KAT. TISKARNA
v Ljubljani.

100 do 300 gld.

na meso lahko poštno zasluži sleherni ter povsod brez zgube, ako hoče prodajati pestavne depuščene srede in državna pisma. Ponudbe na Ludovika Oesterreicher, Budapest VIII. Deutschgasse 8. 596 10-6

Izvanredni občni zbor

„Posojilnice v Košani“

vršil se bode 672 1-1

dné 27. avgusta po večernici

v farovžu pri sv. Mihelu.

Dnevni red:

1. Prememba pravil.
2. Volitev novih odbornikov.
3. Razni nasveti.

Preselitev obrta.

S pričujočim si usojam naznaniti častit' m svojim naročnikom, da sem se preselil s svojim čevljarskim obrtom iz Kolodvorskih ulic stev. 12

v Leučevo hišo na Sv. Petra cesti št. 34, ter se iznova priporočam častiti duhovščini in slavnemu p. n. občinstvu v obila naročila, zagotavljajoč jih dobre in točne postrežbe in nizkih cen. — Velepoštovanjem

658 3-3

Av gust Mate, čevljarski mojster.

Učenca

vsprejme 662 3-2

v trgovino z mešanim blagom

Oton Homan v Radovljici.

ANT. PRESKER

krojač v Ljubljani,
Sv. Petra cesta št. 6
se priporoča preč. duhovščini
v izdelovanje vsakovrstne
duhovniške obleke
iz trpečnega in solidnega
blaga po nizkih cenah.
Opozarja na veliko svojo zalogo
izgotovljene obleke
posebno na haveloke v naj-
večji izbiri po najnižjih cenah.
227 40

Vse stroje za poljedelstvo!

Vnoviž znižane cene!

Trijeri (čistilni voji za žito v natančni izvršitvi. Sadil-
nice za sadje in zelenjavo. — Skropilnice proti
peronospi, zboljšani sestav Vermolejov. — Mlatilnice,
mlini za žito, stiskalnice (preše) za vino in sadje
različnih sestav (to stiskalnice imajo skoro opo tlačilno moč,
kakor hidravlične (večvodne) preše). — Slamoreznice,
katere se jako lahko gonijo, po zelo zmernih cenah. — Sti-
skalnice za seno in slamo, ter vse potrebne, vsakovrstne
poljedelske stroje prouja v najboljši izvršitvi

G. HELLER na Dunaju,
II, Praterstrasse 49.

Pred ponarejanjem se je posebno treba varovati!
Zastopniki se iščejo. 287 20-14

F. M. SCHMITT

Ljubljana, Lingarjeve ulice št. 4

priporoča preč. duhovščini svojo bogato zalogo

rožnih vencev, križev, svetinjc,
podobic za kolekturo

po nizki ceni, kakor tudi 667 3-1

razno galanterijsko blago.

Ovinjene (weingrüne) sode

različne, majhne in velike,
stare in nove

prodaja

J. Buggenig,

sodarski mojster, 652 3-2

Cesta na Rudolfov kolodvor v Ljubljani.

Redka priložnost za nakup pohištva.

Jan. Dogan-a

mizarski pohištveni obrt

v Ljubljani 650 22-2

na Dunajski cesti št. 16 (v Medjatovi hiši)

priporoča svojo dobro vrejeno

zalogo

vsakovrstnega likanega
in politiranega
pohištva.

gld. 7-50, 10-, 12-, 14-.

Garniture, divane, madrace

7, 14, do 40 gld.,

madrace na peresih

8, 9 gld.,

dratene madrace

7 gld.,

pulte za mašne knjige

itd. itd.

gld. 10-, 15-, 17-.

Naročila se točno izvršujejo.

Cenilnik s podobami zastoj in franko.

Redka priložnost za nakup pohištva

Spreten vrtnar,

izurjen v cvetličarstvu, kakor tudi v zelenjavi,
oženjen, 31 let star, želi svojo službo premeniti.

Ponudbe prosi pod „Vrtnar“, poste restante
Ljubljana. 656 2-2

Moka

iz mlina Vinko-ta Majdič-a v Kranju

oddaje se po engros-cenah 259 44-22

v plombiranih vrečkah po 10 in 25 kil v prodajalnicah

Maksa Domicelj-a

v Ljubljani, Rimska cesta vis-à-vis Gorupovim hišam.

Dostavljanje na dom brezplačno.

Plombe originalne mlinske.

Moka oddaje se tudi v vrečkah po 50, 85 in 100 kil.

Opozarja se, da priznani izvršni izdelek prvega doma-
čega našega mlina dandanes tudi na tujem uspešno tekmuje
z izdelki vseh ogerških mlinov.

G. Piccoli,

dvorni založnik

Nj. svetosti

papeža

Leona XIII.

lekarnar „pri angelu“

v Ljubljani, Dunajska cesta.

Železnato vino.

Kemične analize odličnih stro-
kovnjakov, kateri so v

železnatem vinu

lekarnarja Piccoli-ja v Ljubljani

zmiraj potrdili navedeno množino

železa, so najboljši spričevali ter

daleje največje poročstvo za njega

učinek.

To vino je kaj dobro za slabo-

krvne, nerodne in vsled bolezni

oslabele osebe, za blede, sloke

(suhe) in bolehave otroke.

Cena polliterski steklenici 1 gld.

Naročila pošiljajo se z obratno pošto; poštino
plačajo p. n. naročniki. 627 50

Št. 8566.

Razpis.

671 2-1

Na kranjski kmetijski šoli na Grmu pri Novem Mestu z
dvoletnim poučevanjem in slovenskim učnim jezikom je izpraznjenih

pet deželnih ustanov

za prihodnje šolsko leto 1899/1900, katero se prične 4. novem-
bra 1899.

Pravico do teh ustanov imajo sinovi kranjskih kmetovalcev
in vinogradnikov, ki so vsaj 16 let stari, čvrstega zdravja in so z
dobrim uspehom dovršili ljudsko šolo. Prednost imajo taki kmetijski sinovi,
od katerih je upati, da se bodo potem na svojem domu s kmetijstvom,
vino- in sadjerejo pečali

Učenci z ustanovami dobivajo brezplačno hrano, stanovanje in
pouk v šoli, obleko pa si morajo sami preskrbovati.

V šolo se sprejemajo tudi:

1. plačujoči učenci, kateri plačujejo po 30 kr. na dan za hrano
in stanovanje in pa 20 gld. šolnine na leto, in

2. eksternisti, ki zunaj šole stanujejo in plačujejo šolnino.

Lastnoročno pisane slovenske prošnje, ki morajo biti kolekovane s
kolekom 50 kr., se imajo

do 16. septembra 1899

izročiti vodstvu kranjske kmetijske šole na Grmu pri Novem Mestu.

Prošnja je priložiti rojstni list, spričevalo dovršene ljudske ali srednje
šole, zdravniško potrdilo o čvrstem telesu in trdnem zdravju in župniško
spričevalo o lepem vedenju.

Vsak učenec mora se podvreči vsprejemnemu izpitu, ki se raztega
na slovenski jezik in priprosto računstvo, in od vspeha tega izpita je odvisno,
ali se dotičnik v šolo sploh sprejme.

Prošnjam za sprejem proti plačilu je priložiti reverz ali obvezno pismo
starišev, oziroma varuha zaradi vzdržavanja učenca.

Pristavlja se, da imajo učenci, ki dovrše to šolo, le dve leti vojaške
prezentne službe.

Od deželnega odbora kranjskega

v Ljubljani, dne 11. avgusta 1899.

Št. 213/pr.

Razpis službe.

571 3-3

Pri pomožnih uradih mestnega magistrata je stalno popolniti mesto **registratorja**
s prejemki četrtega (1100 gld. plače, 205 gld. dejalnostne priklade in dve petletnici po
100 gld.), eventualno mestni pisarničnega **oficijala** (880 gld. plače, 180 gld. dejalnostne
priklade in dve petletnici po 80 gld.) s prejemki petega, in pa pisarničnega **kancelista**
s prejemki šestega (675 gld. plače, 150 gld. dejalnostne priklade in dve petletnici po 75 gld.)
činovnega razreda, in **praktikanta** z adjutom 480 gld.

Za podelitev zgoraj omenjenih služeb se od prosilcev zahteva, da so z dobrim
uspehom dovršili nižjo gimnazijo, nižjo realko ali kak drug zavod iste vrste in pa, da so
si splošno usposobljenost za ta poklic zadobili z večletno prakso v kaki državni, deželni,
občinski ali kaki zasebni pomožni pisarni in da se o tem izkažejo z ugodnimi izpričevali.
Prednost se daje prosilcem, ki se izkažejo s srednješkolskim zrelostnim izpričevalom ali pa
z zrelostnim izpričevalom kacega drugega zavoda iste vrste.

Prosilci za te službe imajo svoje s potrebnimi dokazili opremljene prošnje pri pred-
sedstvu mestnega magistrata vložiti najpozneje

do 31. dne avgusta t. l.

Na zakasnjene prošnje se ne bo oziralo.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,

dne 24. julija 1899.

Pozor

kolesarji!

Obče znana, jako trpežna

kolesa Styria št. V „ljudsko kolo“

prodajajo se zaradi različnih cen drugih vrst koles po jako
znižanih tovarniških cenah pri

Franu Čudnu v Ljubljani

s čemur je sl. občinstvu dana prilika po ceni si pribaviti

Styria št. V. 399 28

Zastopnik tvrde: Josip Polak.

Tovarniška cena!

Tovarniška cena!

Prodá se takoj
pod zelo ugodnimi pogoji
veliko poslopje,

hiša s štalo in hlevom, z veliko ledenico in velikanskim vrtom, zasajenim s sadnim drevjem in obdelan, ob glavni cesti tik železnice, na Notranjskem, kjer se blizu 30 let izvršuje obrt krčmarjenja, in je tudi zelo pripravno za prodajalno, tobakarno, razne depozite itd.

Prodá se tudi lahko na obroke proti intabulaciji. 668 3-1
Natančneje poizvedbe daje Ivan Koomur v Ljubljani, Breg št. 20.

Št. 26960.

669 3-1

Prodajalnice v najem!

V poslojju meščanske imovine v Ljubljani oddati je v najem jedna prodajalnica v Lingarjevih ulicah in jedna prodajalnica na voglu Lingarjevih ulic in Pogačarjevega trga — takoj, jedna prodajalnica na Pogačarjevem trgu pa od 1. novembra letos naprej.

Pogoje najema pové in ponudbe sprejema v navadnih uradnih urah mestni komisarjat.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,
dné 10. avgusta 1899.

K sezoni

K sezoni

priporočam svojo bogato zalogo pušk najnovjših sistemov in najnovjše vrste revolverjev itd., vseh pripadajočih rekvizitov in munice, posebno pa opozarjam na

trocevne puške

katere izdelujem samo jaz in katere se radi svoje lahkote in priročnosti vsakemu najbolje priporočajo. — Ker sem na Kranjskem jedini puškar, ki se peča samo z izdelovanjem orožja, se priporočam p. n. občinstvu za mnogobrojna naročila, ter izvršujem tudi v svojo stroko spadajoče naročke in poprave točno, solidno in najceneje. — Z veselo spoštovanjem

FRAN SEVČIK 618 20-4

puškar v Ljubljani, v Židovskih ulicah.

Ilustrovan cenik se pošlje na željo zastoj.

Jako porablivo na potovanju. — Nepogrešno že po kratki uporabi.

Zdravstveno-oblastveno preskušeno.

905 (4-4)

Atest z Dunaja, 3. julija 1897.

Sarg's Kalodont

Najboljše in najcenejše

čistilno sredstvo za zobe.

Izplakovanje ust z zobno ali ustno vodo ne zadošča za popolno čiščenje zobovja. V to je neobhodno treba uporabe čistilnega sredstva za zobe.

Dobiva se povsod.

Josip Kastelic,

krojaški mojster

v Ljubljani, Vodnikov trg št. 4.

priporočá se prečast. duhovščini v izdelovanje vsakovrstne

obleke,

posebno

talarjev, površnikov itd.

Izdelujem birete, oingulum in vsakovrstne šemise, kakor tudi vsa druga v to stroko spadajoča dela natančno po meri.

Prosim prečastito duhovščino, da me blagovoli počastiti s cenjenimi naročili, zagotavljač, da bodem vedno skrbel, da izvršim vsako naročilo v največjo zadovoljnost prečastitih naročnikov.

Slav. p. n. občinstvu priporočam svojo dobro urejeno krojaško delavnico, v kateri izdelujem

obleke za gospode in dečke

po najnovjšem kroju, natančno po meri. Zunanja naročila točna. — Cene primerno nizke. 519 31-11

Podpisana ima v zalogi najraznovrstnejše trpežno, krasno blago za bandera, baldahine, raznobarvne plašče, kazule, pluviale, dalmatike, velume, albe, korsetelje, prte itd.

sploh vse, kar se rabi v cerkvi pri službi božji. — Prevezema tudi vezenje, prenovljenje stare obleke in vsa popravila. — Izdeluje ročno in pošteno po najnižji ceni bandera in vso drugo obleko.

Prečastite gospode prosim, da se blagovole pri naročilih ozirati na domačo tvrdko ter ne uvažujejo tujih tvrdk, družtev in potujočih agentov.

Zagotavlja hitro in najpoštenejšo postrežbo in najnižjo ceno, zatrjuje, da bode hvaležna tudi za najmanjše naročilo.

Najodličnejšim spoštovanjam se priporočá 250 52-23

Ana Hofbauer,

imejteljica zaloge cerkvene obleke, orodja in posode v Ljubljani, Wolfove ulice 4.

Priložnostna darila!

Friderik Hoffmann,

urar, 665 26-1

na Dunajski cesti v Ljubljani,

priporočá svojo

zalogo vseh vrst

žepnih ur

v zlatu, srebru, tulu, jeklu in niklu, ravno tako tudi

nihalnih, stenskih in budilnih ur

in le dobre do najfinejše kakovosti po najnižjih cenah.

Specijalitete in novosti žepnih, nihalnih, stenskih in budilnih ur so vedno v zalogi.

Poprave se dobro in solidno izvršujejo.

Kupuje in prodaja vse zdej zaznamovane efekte in druge vrednostne listine po dnevnem kurzu.

BANKA Makso Veršec
v LJUBLJANI.

Srečke na mesečne obroke po 2, 3, 5, 10 goldinarjev. Giro-konto (hranilne vloge v tek. računu), obresti od dné do dné po 4%.

Poštno-hranilnične položnice na razpolago.

Dunajska borza.

Dné 11. avgusta.		Dné 11. avgusta.		Dné 11. avgusta.	
Skupni državni dolg v notah	100 gld. 15 kr.	4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	171 gld. 25 kr.	Kreditne srečke, 100 gld.	196 gld. — kr.
Skupni državni dolg v srebru	100 » 10 »	5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	156 » 75 »	4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	165 » — »
Avstrijska zlata renta 4%	118 » 60 »	Državne srečke l. 1864, 100 gld.	194 » 75 »	Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	20 » 60 »
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	100 » — »	4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	100 » — »	Rudolfove srečke, 10 gld.	28 » — »
Ogerska zlata renta 4%	118 » 45 »	Tisine srečke 4%, 100 gld.	139 » 75 »	Salmove srečke, 40 gld.	84 » 25 »
Ogerska krona renta 4%, 200 »	96 » 40 »	Dunavske vravnave srečke 5%	129 » — »	St. Genois srečke, 40 gld.	84 » 50 »
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	900 » — »	Dunavsko vravnavo posojilo l. 1878	107 » 60 »	Waldsteinove srečke, 20 gld.	62 » — »
Kreditne delnice, 160 gld.	393 » 50 »	Posojilo goriškega mesta	112 » — »	Ljubljanske srečke	23 » 50 »
London vista	120 » 65 »	Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	96 » 90 »	Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	151 » 40 »
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj. 20 mark	58 » 87 1/2 »	Prijoritete obveznice državne železnice	215 » 25 »	Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v. 3235	— » — »
30 frankov (napoleonidor)	11 » 77 »	južne železnice 3%	164 » 75 »	Akcije tržaškega Lloyda, 500 gld.	437 » — »
Italijanski bankovci	44 » 45 »	južne železnice 5%	121 » — »	Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	74 » 50 »
C. kr. cekini	5 » 66 »	dolenjskih železnic 4%	99 » 50 »	Splošna avstrijska stavbinska družba	106 » — »
				Montanska družba avstr. plan.	277 » 50 »
				Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	180 » — »
				Papirnih rubljev 100	127 » — »

Nakup in prodaja vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za zgube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba „**MERCUR**“
l. Wollzeile 10 in 13, Dunaj, l., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh, potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavnic.